

Базіс рэгіёна: у лабірынтах кадравых праблем

не маюць 33 культработнікі, такіх, як вядома, называюць практыкамі, якія недахоп тэарэтычных ведаў імкнучца кампенсавача вялікім практычным досведам... Меншая палова культработнікаў мае ўзрост ад 20 да 39 гадоў, 29 чалавек сягнулі за паўвекавы рубеж, 18 дасягнулі пенсійнага ўзросту... Кадровая ста- тыстыка, шчыра скажам, не надта аптымістычная. Не адмаўляюць гэ- тага ні

выдачу са спадарожнымі культ- масавымі мерапрыемствамі цяж- ка параўнаць з нязменна гарачым "пярднім краем" дыскагэч- на-канцэртнай дзейнасці РДК. СДК ці СК, дзе без адпаведнага спеца з крэатыўным мысленнем хоць "Ратуіце!" крычы... Кара- цей, у выніку "тэматычнага адбо- ру" гаворка сёння пойдзе толькі пра наяўныя і ўяўныя кадры ме- навіта клубных устаноў Талачын-

най рабоце?" намеснік старшыні райвыканкама Міхаіл Завадскі скрываў гутарку ў іншы бок. Маў- ляў, з яго пункта гледжання, якасць падрыхтоўкі работнікаў культуры ў сярэдніх спецыяльных і нават вышэйшых установах куль- гае на абедзве нагі: маладыя спе- цялісты не ведаюць спецыфікі сельскага жыцця, не маюць даска- налых навыкаў зносін з людзьмі на элементарным псіхалагічным

складаць... Ганна Маркаўна ўжо колькі гадоў — на заслужаным ад- пачынку. Дый клуб у вёсцы Кры- вия ў ходзе аптымізацыі устаноў раённай культуры быў зліквідава- ны. Але слава народнага этнагра- фічнага гурта "Суседзі", якім кіра- вала Колюшка, па-ранейшаму жы- вая і гучная. Дарэчы, калектыў гэ- ты, крыху ў іншым складзе, дзейні- чае цяпер у суседняй вёсцы Аб- ольцы, пры мясцовым СДК, якім

Тэорыя і практыка пераемнасці вопыту па-талачынску

Ці патрэбныя ў вёсцы культуролога?

Ці патрэб- няя ў сель- скім клубе менеджэр, маркеталаг, праграміст, культуро- лаг? Вельмі хочацца ад- казаць ста- ноўча. Маў- ляў, чым на- шы паселіш- чы адрозні- ваюцца ад гарадоў?... Хочацца, але пакуль не в п а д а е . Праславутая "грань" паміж хатай і

шматпавярховікам па-ранейшаму вострая і "выці- рацца" ніяк не жадае. І прычым таму, натуральна, процьма. Кадровы голод сельскай культуры аб- умоўлены адсутнасцю сацыяльнага жылля, непрэ- стыжнасцю прафесіі (чы- тай: нізкімі заробкамі) і тлумачыцца ў выніку не- акрэсленасцю і неабароне- насцю статуса вясковага культасветніка. І калі ў штаце СДК хранічна не стае дырэктара ці акампаніята- ра, дык ці варта аддзела культуры марыць пра куль- турологаў і менеджэраў, якім у сённяшняй вёсцы проста справы па спецы- яльнасці не знойдзецца? Дый не разлічаны на такіх спецыялістаў той самы вясковы штатны склад... Словам, чакаюць у пасе- лішчах нашых не глыбака- думных тэарэтыкаў ад куль- туры са свежымі дып- ломнымі "корачкамі" БДУКіМа, а патэнцыйных рабацяг з вузкай спецыялі- зацыяй, якія не баяцца сельскай спецыфікі жыцця і прасякнуты духам народ- ніцтва і асветніцтва. Пра- блема — агульнадзяржаў- ная, і рэгіёны тут розняцца толькі адным: дзесьці ад- дзелы культуры такіх кад- раў пасіўна чакаюць, а дзе- сьці імкнучца працаваць на тое, каб абнаўленне куль- тасветнай "крыві" было гарантаваным, планавым, выніковым. Талачынскі ра- ён тут — не выключэнне. І ў вырашэнні кадравых пы- танняў хапае і станоўчага, і адмоўнага.

Без спеца-клубніка хоць "Ратуіце!" крычы

Спачатку — лічбы і факты. У Та- лачынскім раёне — 29 клубных устаноў, 28 бібліятэк, Дом рамё- стваў, дзве дзіцячыя школы мастац- тваў. Працуе ў сферы рэгіянальнай культуры 185 спецыялістаў і кіраў- нікоў, з вышэйшай адукацыяй — 45 чалавек, з сярэдняй спецыяль- най — 107. Спецыяльнай адукацыі

старшыня Талачынскага райвыкан- кама Аляксандр Марэйка, ні ягоны намеснік па сацыяльных пытаннях Міхаіл Завадскі, ні начальнік мясцо- вага аддзела культуры Аляксандр Ражанскі. Што ж робіцца ў рэгіёне дзеля кадравага амалажэння куль- турнай сферы, дзеля паляпшэння яе якаснага складу?

Фактычны стан спраў наступ- ны. Вядучы спецыяліст аддзела культуры Галіна Кірычонок распа- вяла, што аддзел культуры на сён- ня можа пахваліцца толькі дзюма мэтавікамі, якія вырашылі па на- кіраванні прадоўжыць адукацыю, атрыманую ў мясцовых школах мастацтваў. Заўважу, навучаль- ныя ўстановы культуры раёна (і не толькі Талачынскага) кадрава- га голода якраз і не адчуваюць. Школа мастацтваў, як правіла, са- ма сабе рыхтуе настаўніцкую змену. Вось і ДШМ у Талачыне, як і аналагічная ўстанова ў гарад- скім пасёлку Коханава, мае ва ўласным педагагічным складзе нямала колішніх выхаванцаў. З прычыны такой кадравай сама- дастатковасці згадкі пра ДШМ па- кінем па-за дужкамі праблематы- кі гэтага артыкула. Як, зрэшты, і аналіз дзейнасці мясцовых біблі- ятэк, бо і тут кадравай нішчыльні- цы ў Талачынскім раёне не адчу- ваецца: няхай выбачаюць нашы бібліятэкары, але "ціхую" кніга-

шчыны. Хаця б з тае нагоды, што дзве вакансіі ў раёне — клубныя: вольнымі застаюцца пасады кі- раўнікоў СДК у аграгарадках "За- днева" і "Друцк".

Практык практыку — розніца

Кіраўніцтва раёна, паўтаруся, цалкам згоднае, што прафары- ентацыйная работа ў сферы куль- туры Талачыншчыны наладжана не вельмі добра (больш падрабязней пра гэта — крыху пазней). Між тым, стаўку тут справядліва робяць менавіта на дарослыя кадры. Але не на мэтавікоў, якім яшчэ вучыцца ды вучыцца, а на... практыкаў. І, паверце, ёсць у гэтым здаровы ды практычны (даруйце за таўталогію) сэнс. Вось пра што распавядае з гэ- тай нагоды начальнік аддзела куль- туры Аляксандр Ражанскі:

— Ну, які, скажыце, толк ад та- го, што прыслалі нам у свой час па размеркаванні з Віцебскага куль- тасветвучылішча маладога чалаве- ка? Сам папрасіўся ўзначаліць СДК. Натуральна, пайшлі насус- трач, нават адзін з прэзідэнцкіх до- мікаў яму прапанавалі... А хлопца працаваць, як аказалася, і не хоча, і не можа. Ледзь пазвабіліся ад го- ра-спецыяліста. А заплоўніць ва- кансію проста няма кім.

На маё пытанне "Хіба ж не пралікі гэта ў прафарыентацый-

узроўні. Дык ці не лепей мець на клубных пасадах практыкаў, мясцовых, дасведчаных у любых вясковых калізіях і персаналіях, людзей? Але практыкі гэтыя (на- гадваю: работнікі з вопытам, але без адпаведнай адукацыі) павін- ны стаць завочнікамі. І тым, што такая кадровая палітыка ў мясцо- вага аддзела культуры — генера- льная, даказвае найперш тая ж статыстыка: 12 работнікаў культу- ры Талачыншчыны сёння завочна вучацца ў сярэдніх спецыяльных і вышэйшых навучальных устано- вах рэспублікі. Пагадзіцеся, па- казчык неблагі і дадае ўпэўненасці, што кадровыя перспектывы ў рэгіёне не такія ўжо і цьмяныя. Безумоўна, практыкі — не пан- ацзя, і сённяшняя клубныя кадры рыхтаваць трэба было яшчэ па- заўчора. Тым больш, што пэўная колькасць сённяшніх практыкаў у клубных установах рэспублікі якраз згаданай практыкі яшчэ не займелі. Да прыкладу, народны клуб нацыянальнай кухні "Пачас- тункі з Варанцэвічаў", што дзейні- чае шмат гадоў пры Варанцэвіч- кім СДК, узначаліць неўзабаве 33-гадовая Алена Фядкевіч. Хоць і працуе як быццам "па спецы- яльнасці" — поварам у мясцовай стаюльцы, але вопыту ў арганіза- цыі культурна-масавых мерапры- емстваў ёй яўна бракуе. Таму і збіраецца Алена ў хуткім часе стаць завочніцай...

А вось Ганна Маркаўна Ко- нюшка, якой ужо 87-ы пайшоў, куль- тасветнай адукацыі займаець так і не паспела. Працавала пэўны час у сельскага гаспадарцы, потым ста- ла... загадчыкам клуба ў вёсцы Крывая. Натуральна, такое пера- ўвасабленне не было выпадко- вым. Ганна Маркаўна — адна з першых фалькларыстаў раёна, па ейных сцэнарыях і па сёння ў СДК раёна ладзяцца абрадавыя фальклорныя дзеі з танцамі, песня- ми, гульнямі. Ад маці пераняла Колюшка народнае мастацтва традыцыйнай каляндарнай абрад- насці, нават сама пачала песні

таксама кіруе практык Ніна Літві- нава. Але практык яна аж з 1970- гада, а ўстанова лічыцца асноў з прыстойных у раёне. "Дык лепей вольныя практыкі, — падводзіць вы- рысу начальнік аддзела культуры Талачынскага райвыканкама, — чым невукі з вышэйшай адукацы- яй!"

Дыягназ — стандартны: кадровы голод

Доўга шукаў адрас для каман- дзіроўкі. Тое, што гэта будзе Віцеб- ская вобласць, вынікала са строгага планавасці геаграфіі нашых публі- кацый пад рубрыкай "Родная зям- ля: час крэатыву". А вось раён, прызнаюся, абраць адразу было няпроста. Патэлефанаваў у адзін аддзел культуры, паведамаў, што ці- кавіць праблема кадраў, пачуў ад- каз: "Далібог, не прыязджайце ў кадрамі — завал!" Звязаўся з іншым аддзелам, выслухаў амаль аналагічную просьбу: "А мо не трэ- ба пісаць? Гэта ж будзе разгромны артыкул, бо культработнікаў не ха- пае!" Пагадзіцеся, асадак пасля та- ких "канструктыўных" размоў за- стаўся прыкры. Навецванне гэтых адрасоў адклаў на бліжэйшую пер- спектыву, бо, шчыра кажучы, спа- даваўся адказ начальніка аддзела культуры Талачынскага райвыкан- кама Аляксандра Ражанскага: "Ка- нешне, прыязджайце! Хоць і ня- простая сітуацыя з кадрамі, але, напэўна, характэрная яна не толькі для Віцебскай вобласці... Словам, чакаю! Усё на ўласныя вочы ўбачы- це". Такая шчырасць не магла не прывабіць, як, зрэшты, і жаданне павесці канструктыўную гаворку пра праблему, уласціваю для куль- турнай сферы ўсёй рэспублікі.

Аляксандр Ражанскі — выхава- нец першага рэжысёрскага набору Пятра Гуда, аднаго з самых яркіх, на мой погляд, выкладчыкаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Многія з тых выхаванцаў узначалілі потым раённыя аддзелы культуры. Ражан- скі — з іх ліку. Старшыня Талачын-

